



Databáze



Oxford Journals & Cambridge Journals



Ústřední knihovna FF MU

<http://knihovna.phil.muni.cz>

7. a 8. 3. 2012





Obsah kurzu

EIZ obecně

- definice, kategorizace, EIZ na MU
- obecné zásady při vyhledávání
- **služby pro organizaci a vyhledávání EIZ MU - MetaLib, SFX**

Oxford Journals, Cambridge Journals

- úvodní informace
- základní a pokročilé vyhledávání, možnosti, příklady
- práce s výsledky
- osobní účet: služba My Account, Users
- HELP, FAQ aneb nejen nápověda





Elektronické informační zdroje

- **EIZ** jsou informační zdroje, které jsou uchovávány v elektronické podobě a jsou dostupné v prostředí počítačových sítí nebo prostřednictvím jiných technologií distribuce digitálních dat (např. na discích CD-ROM, DVD)

[definice dle TDKIV]

- Liší tématikou, typem, rozhraním
- **Podobné jsou si možnostmi při prohledávání:**
 - Prohlížení - listování, rejstříky, indexy
 - Vyhledávání - jednoduché a pokročilé vyhledávání
+ přidané služby





Druhy EIZ

Z hlediska typů:

- elektronické katalogy knihoven (např. [online katalog Aleph](#))
- **profesionální informační databáze** (zdroje od předních vydavatelů, e-časopisy, e-knihy...) (např. [Science Direct](#))
- oborové portály (např. [KIV: Knihovnictví a informační věda](#))
- digitální knihovny (např. [Národní digitální knihovna](#))
- další informační zdroje na internetu (např. [informační zdroje na internetu](#))

- primární (plnotextové - časopisy, knihy, encyklopedie...) (např. [GALE e-books](#))
- sekundární (bibliografické, abstraktové, citační db...) (např. [databáze časopisů Ulrich's](#))
- terciální (databáze databází, soupisy ...) (např. [soupis českých oborových bibliografií](#))

Z hlediska tématického a oborového:

- multioborové (např. [ProQuest Central](#))
- specializované - zdroje zaměřené na konkrétní obor (např. [Art Full Text](#))

Z hlediska dostupnosti:

- volně dostupné (veřejně přístupné) (např. (např. [Directory of open access journals, DOAJ](#)))
- licencované (profesionální informační databáze, přístupné na základě licenčních smluv, [EBSCO](#))





Odborné EIZ (licencované databáze)

Databáze = soubor uspořádaných dat, který vzniká zpracováním informací v rámci určitého informačního systému [[J. Kotrlová](#), 2008]

Druhy databází podle formy:

Bibliografické/abstraktové

- bibliografické záznamy + abstrakty; sekundární zdroj, který informuje o existenci primárního zdroje; oborové databáze (např. [LISTA](#), [ERIC](#))

Faktografické

- konkrétní údaje; textový nebo numerický charakter, encyklopedie (např. [Oxford Art Online](#), [ELIS](#))

Plnotextové

- plné texty (full text) primárních pramenů (e-časopisy, e-knihy, dizertace, noviny...) (např. [JSTOR](#), [Gale e-books](#))

Citační

- citační ohlasy, impact faktory časopisů (např. [Web of Science](#), [SCOPUS](#))





Proč využívat odborné EIZ?

Internet

- **jsou informace důvěryhodné?** (autor, jazyk, stylistika, reference, citovaná literatura, aktualizace apod.)
- mnoho kvalitních odborných informací je volně dostupných ([Google Scholar](#), [Scirus](#), digitální knihovny, otevřené archivy, oborové portály..) většinou vytvářené univerzitami, akademickými institucemi či národními knihovnami...
- blogy odborníků

Odborné zdroje/databáze:

- jistota kvality informací (významní nakladatelé, recenzované zdroje)
- přidaná hodnota od informačních specialistů (informace vkládají/spravují odborníci)
- lepší vyhledávací možnosti
- snaha producentů databází o přívětivé uživatelské rozhraní (GUI), intuitivní vyhledávání, nastavbové funkce pro pohodlnější práci se zdroji (osobní konta, překlady, alerty, tagování, sdílení, generování citací atd.)
- ... a v případě potřeby vždy po ruce knihovník ☺

(referenční služby 1.,2.,3. p., na mailu reference@phil.muni.cz nebo [ICQ: 362131842](tel:362131842))







Obecné zásady při vyhledávání v EIZ

- **definování tématu** - klíčová slova, synonyma, vztahy mezi nimi
- **volba vhodného zdroje** - dle oboru, typu dokumentu... (⇒ *Co chci hledat? články, knihy, fakta; v čj, aj, ...*)
- nastudování [nápovědy](#), [FAQ](#), ukázek vyhledávání ([tutoriály](#))
- **formulace rešeršního dotazu** - nezadávat tzv. „stop“ slova; využít booleovské operátory, proximitní operátory, znaky pro zkracování a nahrazování, vyhledávání frází aj.
- využít různé vyhledávací funkce - jednoduché či pokročilé vyhledávání, expertní vyhledávání; **rejstříky**/indexy, vyhledávání **publikací**...
- **kritéria** a omezení pro vyhledávání (časové, jazykové, geografické omezení, podle druhu dokumentu, výběr dílčí báze atd.)
- při větším množství nalezených informací dotaz více **zpřesnit**, při nedostatku nalezených informací dotaz **zobecnit**
- využít nadstavbové funkce databáze (osobní konto, alerty, generování citací atd.)





Služby portálu EIZ MU MetaLib, SFX

- **Metilib** - nástroj pro integraci různých EIZ; metavyhledávač umožňuje současně jedním dotazem prohledávat různé databáze dostupné pro MU - <http://metalib.muni.cz>; [pěkný návod pro práci s Metalibem](#) připravili kolegové knihovníci z Ústřední knihovny FSS
- **Sfx** („Special Effects“)  
 - služba, která propojuje bibliografické a abstraktové databáze s plnými texty článků dostupných pro MU, online katalogem MU či webovými službami (Google Scholar) - tzv. *inteligentní* či *kontextově citlivé linkování*
 - umožňuje vytvořit jednotnou databázi elektronických časopisů zakoupených pro MU a kategorizovat je podle oborů → **Portál elektronických časopisů MU** → <http://sfx.muni.cz/sfxlcl3/az/MUN>





Aktuálně: testovací provoz metavyhledávačů

- EBSCO Discovery Service

X

- ExLibris Primo

- dostupné z adresy <http://ezdroje.muni.cz>





Oxford Journals

- služba **Oxford Journals - Humanities** zpřístupňuje online verze vědeckých časopisů z produkce nakladatelství **Oxford University Press**; plné texty jsou dostupné od roku 1996
- pokrývá především humanitní obory, na MU máme i kolekce z oblasti sociálních věd, práva a přírodních věd
- **Oxford Art Online** - encyklopedie z oblasti umění; přístup ke zdroji je možný pouze z počítačů na FF MU = není funkční vzdálený přístup
- **Oxford Music online** - kolekce muzikologických zdrojů, max 6 zároveň pracujících uživatelů (!)
- přístup přes portál EIZ MU - <http://library.muni.cz/ezdroje>
- vzdálený přístup - [VPN, proxy](#)





Příklad č. 1

- **Téma práce: „Informační chování seniorů“**





Příklad č. 1 - řešení

- Do pole „Title“ jsme zadali „information behavior“ s upřesněním „all words“, a do pole „Text-Abstract-Title“ jsme připojili „old* people“ s upřesněním „all words“.
- Výsledkem je 9 záznamů.
- Náš další postup se bude odvíjet od toho, jak relevantní záznamy jsme tímto dotazem získali - např. **můžeme zkusit dotaz upravit pomocí jiné kombinace polí pro vyhledávání a upřesnění hledaných slov.**





Příklad č. 2

- **Téma práce: „Význam podpůrné skupiny pro blízké osoby lidí s psychotickým onemocněním“**
- **Možný start: zaměříme se na „podpůrné skupiny“ a „psychotické onemocnění“**



Příklad č. 2 - řešení

- Do pole „Text-Abstract-Title“ jsme zadali „support group* psychotic disease“.
- Výsledkem jsou 3 záznamy.
- Náš další postup se bude odvíjet od toho, jak relevantní záznamy jsme tímto dotazem získali.





Cambridge Journals

- kolekce Cambridge Journals Online - HSS Collection (humanitní a společenské vědy) obsahuje plné texty digitalizovaných vědeckých časopisů nakladatelství Cambridge University Press z humanitních oborů
- u některých ročníků retrospektiva až do 50. let 20. století
- přístup přes portál EIZ MU <http://library.muni.cz/ezdroje/>
- vzdálený přístup přes [VPN, proxy](#)





Příklad č. 3

- Habsburská dynastie
 - ⇒ Oxford Journals?
 - ⇒ Cambridge Journals?





Příklad č. 3 - řešení

- Oxford Journals:
 - „**habsburg dynasty**“ v poli „**Title-Abstract**“
 - 16 záznamů
- Cambridge Journals:
 - „**habsburg dynasty** “ v poli „**Abstract**“
 - 17 záznamů

V obou případech je otázka, zda budou záznamy relevantní, případně bychom museli použít jiná klíčová slova a dotaz přeformulovat.





Příklad č. 4

- literatura o Joycově románu *Odysseus*
 - ⇒ Oxford Journals?
 - ⇒ Cambridge Journals?





Příklad č. 4

- Oxford Journals:
 - „Joyce Ulysses“ v poli „Abstract-Title“
 - 42 záznamů
- Cambridge Journals:
 - „Joyce“ v poli „Abstract“ AND „Ulysses“ v poli „Full text“
 - 16 záznamů





Pokud máte po absolvování dnešní lekce chuť dozvědět se více o problematice vyhledávání informací, elektronických informačních zdrojů, citací a citování a mnohé další, doporučuji:

- navštěvovat lekce informačního vzdělávání pořádané naší knihovnou
- přidat se do skupiny Informační vzdělávání ÚK FF MU na Facebooku
- zapsat si na podzim Kurz práce s informacemi (KPI 11) nebo na jaře Kreativní práce s informacemi (KPI 22)





Děkuji za pozornost

Tereza Matýsová

Referenční služby

email: reference@phil.muni.cz

Facebook: <http://www.facebook.com/rs.knihovnaffmu>

<http://www.facebook.com/groups/259275247481976/>

Ústřední knihovna FF MU

web: <http://knihovna.phil.muni.cz>





Použité zdroje

- *KTD - Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, c2005 [cit. 2012-02-29]. Dostupné na [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/KTD>](http://sigma.nkp.cz/cze/KTD).
- Kurz práce s informacemi [online]. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2007 [cit. 2012-02-29]. Dostupný na [www: <http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/kurz_prace_s_informacemi.html>](http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/kurz_prace_s_informacemi.html).
- KOTRLOVÁ, Jindřiška. Psychologické elektronické knihovny a databáze [online]. Českomoravská psychologická společnost, 2008 [cit. 2012-02-29]. Dostupný na [www: <http://cmps.ecn.cz/dl/psych-db.pdf>](http://cmps.ecn.cz/dl/psych-db.pdf).

